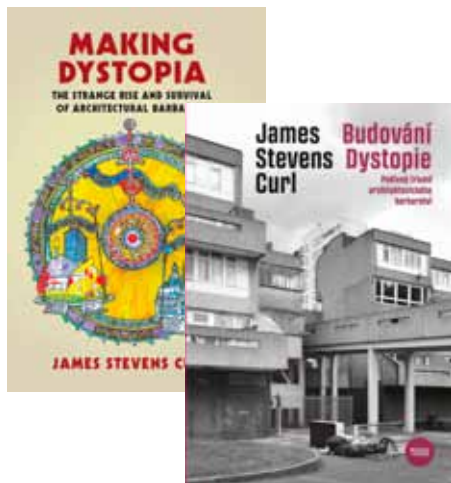

Budování Dystopie: Podivný triumf architektonického barbarství

JAMES STEVENS CURL, BUDOVÁNÍ DYSTOPIE:

Podivný triumf architektonického barbarství
Books & Pipes 2023
ISBN: 978-80-7485-269-5

Kniha *Tvorba Dystopie* je od vysoce respektovaného autora Jamese Stevense Curla. Originál jsem recenzoval v časopise *Stavba* v roce 2019.* *Budování Dystopie* je českou verzí oxfordského originálu. Nejedná se o zcela totožnou věc (textový a grafický klon). Dle nedávného rozhovoru s autorem knihy je profesor Curl českým vydáním nadšen, považuje ho za pěkně zpracované, je vděčný svým českým kolegům a říká, že ilustrace jsou totožné. Není obeznámen s češtinou a nemůže zkontrolovat nuance vyjádření, aby zjistil zda původní význam byl v překladu přesně vystižen. Jemný sarkasmus nebo překrucování koncovek se mohou v překladu ztratit. S překladatelem komunikoval, snažil se vysvětlit řečené a doufá, že bylo pochopeno správně. Ví o potížích při tvorbě překladu a o tom, že zřejmě měl překladatel potíže, což je pochopitelné, dodává. Protože nezná český jazyk, není si zcela jistý přesností překladu a nemůže se vyjádřit k jeho kvalitě. S tímto vědomím otevírám českou verzi a domnívám se, že to, co se mi nyní dostalo do rukou, originálu plně neodpovídá. Držím se definice, že překlad by měl co nejvíce odpovídat

originálu. Domnívám se, že pokud by česká verze vyšla přímo v české pobočce Oxford University Press, byla by zhotovena jinak. Podle mého chápání slovo *vzestup* naznačuje růst a vývoj, zatímco *triumf* je výsledkem konečného vítězství bez odkazu na proces *vzestupu*. Původní význam slova *přežívání* není nikde uveden ani naznačen. Zajímalo by mě, zda existuje nějaký nevyhnutelný důvod, proč byl zvolen méně působivý výběr slovních spojení pro název knihy. Z *tvorby* se stalo *budování*. *Vzestup* a *přežívání* byly nahrazeny *triumfem*. Když se dvakrát zamyslete nad odlišným významem současného výběru slov, je více než jasné, že se v české verzi ztrácí značné množství informací. Ani původní grafická úprava nebyla příliš respektována. A to ani na obálce, ani uvnitř knihy (rozměry originálu: 156 × 234 × 29 mm; rozměry překladu: 162 × 232 × 33 mm). Kromě toho se v české verzi nikde neobjevuje důsledné využití původní půvabné symetrie v rozvržení. Pro ilustraci podrobností o rozvržení knihy otevírám obě knihy současně pro srovnání. Originál má na úvodní straně symetricky uspořádaný název, podtitul, autora knihy (Curl) a autora předmluvy (Timothy Brittain-Catlin). Značka Oxford University Press je pod tím. Ostatní stránky originálu jsou na rozdíl od české verze také zarovnané a vycentrovány. Na původní světle béžové obálce je autorova barevná kresba vah, jejichž miský nesou dva protikladné světy. V překladu je světle béžová barva nahrazena sytější purpurovou a barevná kresba černobílou fotografií. Vizuální dojem z obou verzí se proto na první pohled velmi liší. Když knihou dále listuji, objevují se další rozdíly nad rámec překladu: zmizely prázdné stránky mezi kapitolami a přibyla *Předmluva k českému vydání*; odkaz na *Hottingera* byl nahrazen dvěma odkazy na *Horáčka*; odkaz na profesora *Rostislava Šváchu* zmizel, zatímco zmínka o profesoru *Šlapetovi* zůstala; do překladu byl přidán odkaz na *Michla* a *Salingerose*; původní předběžné pochvaly (Albo, Salingeros, Watkin, Wilson) zmizely;

dva oddělené seznamy, jeden pro *fotografie* a druhý pro *obrázky*, jsou v překladu sloučeny do seznamu společného; doslov a poděkování J. S. Curla jsou v opačném pořadí; poznámky pod čarou, které narušují čtení, jsou použity místo původní volby poznámek na konci knihy. *Úvodní iniciála* vždy v první části každé kapitoly je ignorována; nepoužívá se *kurziva*; mnoho důležitých grafických prvků v překladu bylo seskládáno dohromady, zatímco v originálu každý z nich byl vycentrován samostatně. Všechny tyto rozdíly v grafickém uspořádání vytvářejí zcela odlišný zážitek ze čtení. Připomíná mi to konverzaci o imperiálních a metrických mírách, o tom, jak se jemné rozdíly v pravidlech a normách mohou vyvinout v celou řadu rozdílů v hodnotách a obecně ve hmotném stavebním prostředí. Jako český čtenář žijící dlouhodobě v zahraničí a přemýšlející „v angličtině“ si pro četbu vyberu anglický originál. Profesor Curl slova v originální podobě (i v italštině) používá záměrně, pro umocnění sdělení. Str. 55/25 „technickým *attaché*“, v překladu: slovo *atašé* neoznačeno kurzivou jako v originálu; „*The Deutscher Werkbund*“ přeloženo jako: „*Německý Werkbund*“, zvolil bych: „*Deutscher Werkbund*“; str. 75/44 v originálu text i obrázek do bloku, v překladu do bloku a doleva; str. 76/45, fotografie 1.6 a 1.7, v originálu: do bloku s popiskem pod každým obrázkem, v překladu: do bloku a doleva jako jeden, a nikoli mezi obrázky. Stručně řečeno, z hlediska významu se obě verze zásadně neliší a česká verze je pro pochopení problematiky plně dostačující. Přesto bych osobně doporučil těm, kteří čtou pouze českou verzi, aby nevěřili, že česká verze může plně reprezentovat verzi původní. Více by mě potěšilo, kdyby nakladatelství Oxford University Press profesionálně zpracovalo oprávněnější českou verzi.

POZNÁMKA

* Emil Adamec, J. S. Curl, *Making dystopia*, *Stavba* 2019, č. 2, s. 12